

AAD-001-001649

Seat No. _____

B. A. (CBCS) (Sem. VI) Examination

March / April – 2016

Political Science : Paper - XXI

(Local Self Government in India)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001649

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

1 M.C.Q. :

20

- (1) 'સામુદાયિક વિકાસ યોજના' નો અમલ ક્યારથી શરૂ થયો ?
 (A) 1948 (B) 1950
 (C) 1952 (D) 1954
- (2) સૌરાષ્ટ્રમાં પંચાયતના કર્મચારીઓની તાલીમી સંસ્થા કયા જિલ્લામાં સ્થાપવામાં આવી છે ?
 (A) રાજકોટ (B) સુરેન્દ્રનગર
 (C) જામનગર (D) જૂનાગઢ
- (3) પંચાયતના અધિકારીઓ ઉપર ખરો અંકુશ કોનો હોય છે ?
 (A) કેન્દ્ર સરકાર (B) રાજ્ય સરકાર
 (C) રાજ્યપાલ (D) અદાલત
- (4) ગ્રામ્યવિસ્તારોમાં મહેસૂલી તંત્રની સંપૂર્ણ જવાબદારી કોની હોય છે ?
 (A) તલાટી-કમ-મંત્રી (B) ગ્રામસેવક
 (C) સરપંચ (D) આમાંથી એકપણ નહીં
- (5) ગ્રામપંચાયતમાં 'વિવિધલક્ષી કાર્યકર' તરીકે કોને ઓળખવામાં આવે છે.
 (A) ઉપસરપંચ (B) તલાટી-કમ-મંત્રી
 (C) ગ્રામસેવક (D) તાલુકા વિકાસ અધિકારી

- (6) ગ્રામસેવક પંચાયતોના 'વિકાસમંત્રી' બનવા જોઈએ આવું સૂચન કઈ કમિટી દ્વારા થયેલું હતું ?
- (A) અશોક મહેતા કમિટી (B) બળવંત મહેતા કમિટી
(C) સરકારીયા કમિશન (D) આમાંથી એકપણ નહીં
- (7) જિલ્લા પંચાયતમાં મુખ્ય વહીવટી અધિકારી કોણ કહેવાય ?
- (A) કલેક્ટર (B) જિલ્લા કમિશનર
(C) જિલ્લા વિકાસ અધિકારી (D) જિલ્લા પ્રમુખ
- (8) નીચેનામાંથી કઈ બાબતોને પંચાયત ઉપરનાં 'સંસ્થાકીય અંકુશ' તરીકે સ્વીકારવામાં આવી છે ?
- (A) હિસાબોની તપાસ
(B) અનુદાનમાં કાપ
(C) ગ્રામસભા
(D) પંચાયતની રચના અંગે બાબત
- (9) નીચેનામાંથી કઈ પદ્ધતિને પંચાયત ઉપર અંકુશ માટેની શ્રેષ્ઠ પદ્ધતિ તરીકે સ્વીકારવામાં આવી છે ?
- (A) સંસ્થાકીય અંકુશ (B) ટેકનીકલ અંકુશ
(C) વહીવટી અંકુશ (D) નાણાકીય અંકુશ
- (10) નીચેનામાંથી કઈ બાબતોને પંચાયતના મુખ્ય સમસ્યા તરીકે સ્વીકારવામાં આવી છે ?
- (A) સામાજિક અસમાનતા (B) આર્થિક અસમાનતા
(C) રાજકીય અસમાનતા (D) આમાંથી એકપણ નહીં
- (11) નીચેનામાંથી કઈ બાબતોને પંચાયતના મુખ્ય ઉદ્દેશ તરીકે સ્વીકારવામાં આવી છે ?
- (A) પ્રજાની ભાગીદારી (B) સ્થાનિક પ્રશ્નોના ઉકેલ
(C) ન્યાય પંચાયત (D) સામુદાયિક વિકાસ

- (12) પંચાયતી રાજથી સક્રિય રાજકારણને દૂર રાખવું જોઈએ આ માન્યતા કોની હતી ?
 (A) ગાંધીજી (B) વિનોબા ભાવે
 (C) જયપ્રકાશ નારાયણ (D) મહર્ષિ અરવિંદ
- (13) ગુજરાતમાં ગ્રામપંચાયતના સભ્યોની સંખ્યા કેટલી નક્કી થયેલી છે ?
 (A) 35 થી 45 (B) 21 થી 31
 (C) 15 થી 25 (D) 7 થી 15
- (14) પંચાયતી રાજના માળખામાં સૌથી મહત્વપૂર્ણ સ્થાન કોનું સ્વીકારવામાં આવ્યું છે ?
 (A) ન્યાય પંચાયત (B) ગ્રામસભા
 (C) પંચાયત સમિતિઓ (D) આમાંથી એકપણ નહીં
- (15) પંચાયતી રાજની સંસ્થાઓ દ્વારા સમાજનાં નીચલા વર્ગનું શોષણ થાય છે. આવી માન્યતા કોની છે ?
 (A) ઈ.એમ. એસ. નામ્બુદ્રિપાદ
 (B) બળવંતરાય મહેતા
 (C) અશોક મહેતા
 (D) રવિશંકર મહારાજ
- (16) ગ્રામપંચાયતની આવકના મુખ્ય સાધન તરીકે નીચેનામાંથી કઈ બાબતોનો સ્વીકાર થયેલો છે ?
 (A) રાજ્ય સરકાર દ્વારા મળતું અનુદાન
 (B) મિલકતની તબદીલી દ્વારા
 (C) મનોરંજન કર દ્વારા
 (D) જમીન-મહેસૂલ દ્વારા
- (17) ભારતના કયા રાજ્યોમાં 'જિલ્લા પંચાયતોને માત્ર સલાહકાર' તરીકે જ સ્વીકારવામાં આવી છે ?
 (A) કેરલા (B) તામિલનાડુ
 (C) કર્ણાટક (D) ગુજરાત
- (18) પંચાયતીરાજના સુધારા માટે લોકસભામાં 64મો બંધારણીય સુધારો કોને રજૂ કરેલો ?
 (A) સોનીયા ગાંધી (B) ઈન્દિરા ગાંધી
 (C) રાજીવ ગાંધી (D) રાહુલ ગાંધી

(19) ગ્રામપંચાયતોમાં પ્રજાના પ્રતિનિધિ તરીકે કોને સ્વીકારવામાં આવ્યા છે ?

- (A) સરપંચ (B) જિલ્લા પ્રમુખ
(C) તલાટી કમ મંત્રી (D) ગ્રામસેવક

(20) પંચાયતીરાજના જવાહર યોજનાનો અમલ ક્યારથી શરૂ થયો ?

- (A) 1985 (B) 1990
(C) 1995 (D) 2000

2 સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાનું મહત્વ અને તેના કાર્યોની ચર્ચા કરો. 10

અથવા

પંચાયતી રાજની વિવિધ સમસ્યાઓ ચર્ચો. 10

3 ગ્રામપંચાયતની રચના, સત્તા અને કાર્યો ચર્ચો. 10

અથવા

પંચાયતી રાજને અસરકારક બનાવાના ઉપાયો જણાવો. 10

4 ટૂંકનોંધ લખો : 8

(અ) પંચાયતી રાજનું મૂલ્યાંકન

અથવા

જિલ્લા વિકાસ અધિકારીની સત્તાઓ

(બ) સરકાર અને સ્થાનિક સંસ્થા વચ્ચેના સંબંધો

અથવા

ગ્રામસભા

5 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14

- (1) પંચાયતી રાજમાં અધિકારી-પદાધિકારી વચ્ચેના સંબંધો
(2) પંચાયતી રાજમાં નાણાકીય અંકુશ
(3) પંચાયતી રાજમાં કર્મચારીના પ્રશ્નો
(4) ગ્રામપંચાયતના આવકના સાધનો
(5) ગ્રામપંચાયત અને તાલુકાપંચાયતના સંબંધો.

ENGLISH VERSION

1 M.C.Q. :

20

- (1) When was “Community Development Planning” implemented ?
(A) 1948 (B) 1950
(C) 1952 (D) 1954
- (2) Where is the training school of panchayati employees established in Saurashtra ?
(A) Rajkot (B) Surendranagar
(C) Jamnagar (D) Junagadh
- (3) Under whose hands lie the real control on Panchayati officers ?
(A) Central Government (B) State Government
(C) Governor (D) Court
- (4) Under whose charge is the complete responsibility of revenue department in Rural Area ?
(A) Talati-cum-Mantri (B) Gram Sevak
(C) Sarpanch (D) None of these
- (5) In Gram Panchayat who is known as ‘Jack of all trades’ ?
(A) Deputy Sarpanch (B) Talati-cum-Mantri
(C) Gram Sevak (D) Taluka Vikas Officer
- (6) Who made the suggestion that Gram Sevak ought to be made Panchayat “Development Minister” ?
(A) Ashok Mehta’s Committee
(B) Balavant Mehta’s Committee
(C) Sarkaria Commission
(D) None of these

- (7) Who is known as the Chief Administrative Officer of District Panchayat ?
(A) Collector
(B) District Commissioner
(C) District Development Officer
(D) District President
- (8) Which of the following is accepted as the “Institutional Control” on Panchayat ?
(A) Audit of Accounts
(B) Cut in grant
(C) Gram Sabha
(D) Formatting of Panchayat
- (9) Which of the following is accepted as the best method for bringing control panchayat ?
(A) Institutional Control
(B) Technical Control
(C) Administrative Control
(D) Financial Control
- (10) Which of the following is accepted as the main problem of Panchayati Raj ?
(A) Social inequality
(B) Economical inequality
(C) Political inequality
(D) None of these
- (11) Which of the following is accepted as the chief objective of the Panchayati Raj ?
(A) People’s participation
(B) Solution of Local problems
(C) Nyay Panchayat
(D) Community Development
- (12) Who believed that Panchayats have to be kept away from active politics ?
(A) Gandhiji
(B) Vinoba Bhave
(C) Jay Prakash Narayan
(D) Maharshi Arvind

- (13) How many members are fixed in Gram Panchayat in Gujarat ?
(A) 35 to 45 (B) 21 to 31
(C) 15 to 25 (D) 7 to 15
- (14) Which of the following is considered as most important place in the hierarchy at Panchayat Raj ?
(A) Nyay Panchayat
(B) Gram Sabha
(C) Panchayat Committee
(D) None of these
- (15) Who believes that the weaker section of the society are exploited by institutions of Panchayati Raj ?
(A) E.M.S. Namboodiripad
(B) Balavantrai Mehta
(C) Ashok Mehta
(D) Ravishankar Maharaj
- (16) Which of the following is accepted as the main source of revenue of the Gram Panchayat ?
(A) By Grant of State Government
(B) By Transfer of Property
(C) By Entertainment Tax
(D) By Land Revenue
- (17) In which of the following Indian states "District Panchayat are considered as Advisory Only" ?
(A) Kerala (B) Tamil Nadu
(C) Karnataka (D) Gujarat
- (18) Who introduced 64th Constitutional Amendment in Lok Sabha regarding reformation in Panchayati Raj ?
(A) Sonia Gandhi (B) Indira Gandhi
(C) Rajiv Gandhi (D) Rahul Gandhi

(19) Who is acknowledged as the peoples representative in Gram Panchayat ?

- (A) Sarpanch (B) District President
(C) Talati-cum-Mantri (D) Gram Sevak

(20) When was Jawahar Yojna introduced in Panchayati Raj ?

- (A) 1985 (B) 1990
(C) 1995 (D) 2000

2 Discuss the functions and importance of Local self institution. **10**

OR

2 Discuss the various problems of Panchayati Raj. **10**

3 Discuss the structure power and function of Gram Panchayat. **10**

OR

3 Suggest solutions to make a more powerful Panchayat Institution. **10**

4 Write short notes : **8**
(a) Evolution of Panchayati Raj

OR

- (a) Powers of District Development Officer
(b) Relations between Government and Local Institution. **8**

OR

(b) Gram Sabha

5 Write short notes : (any two) **14**

- (1) Relation between officer and ex-officer in Panchayat Raj.
(2) Financial control in Panchayati Raj
(3) Problems of Panchayati employees.
(4) Source of Income of Gram Panchayat
(5) Relations between Gram Panchayat and Taluka Panchayat.